

Ξεκίνημα με μετριοφύλαξη

Άρχισε να εργάζεται με ταινίες δευτεράς κατηγορίας στη Βρετανία, σαν όπερατζερ. Πολλές ταινίες του ήταν άνοητες κωμωδίες ή φιλμ για την τηλεόραση, ακόμη κι ένας βρετανικός Τσάρλντ, το 1958, με το νεαρό τότε Σην Κόννερνι στο ρόλο του βασιλιά της ζούγκλας.

Οι επιτυχίες του σαν όπερατζερ άρχισαν αργότερα, στη δεκαετία του 1960. Ανάμεσα σ' αυτές ήταν οι ταινίες «Φορεντί 451» του Φρανσουά Τρυφφώ, «Μαριόλ» από το μανιαισμένο πλήθος» του Τζόν Σλέιγκερ και «Πετούλινα» του Ρίτσαρντ Λέστερ. Τα φιλμ αυτά τόν πλούτισαν με πείρα, τόν έκαναν να γυρίσει σκηνές στην Αγγλία, αλλά και σε άλλες χώρες ή ηπείρους.

Άρχισε να σκηνοθετεί με το φιλμ «Περπάτορας» όπου ήταν και ο όπερατζερ. Το σενάριο της ταινίας αυτής (που τώρα δεν κυκλοφορεί για κάποιους νομικούς λόγους) είχε τυπωθεί εκ' εκάτο αντίτυπα και ο Ρέγκι τ' όδινε σε διάφορους για να εξασφαλίσει χρήματα. Τα αντίτυπα τέλειωναν και ο χρηματοδότης δεν βρισκόταν. Είχαν σπαρώσει εκατό λίρες, πολλά λεφτά τότε για τόν Ρέγκι. Τελικά, τó τελευταίο αντίτυπο δόθηκε στον Μάξ Ράσμπι που έβαλε τά λεφτά και τó φιλμ γυρίστηκε σ'αύ 1970.

Τά φιλμ πού άκουσθούσαν στήλιν με διαστήματα τρών έτων τó καθένα άπ' τó προηγούμενο. Είναι τά «Μην κοιτάς τώρα», 1973, «Ο άνθρωπος πού έπεσε στή Γη», τó 1978, «Κακάς συγχρονισμός», τó 1979, «Εύρηκα» τó 1983 και τώρα τó «Ασημαντότητα» πού επανέθηκε πάρα πολύ άπό τήν κριτική.

Μιλώντας για τίς ταινίες του

Πολλοί υποστηρίζουν, ότι ο Ρέγκι είναι ένας σκηνοθέτης πού προηγείται της εποχής του. Αλλά ή κριτική δέν είναι βετική, τουλάχιστον για τίς πρώτες ταινίες πού σκηνοθέτησε. Σε μερικές περιπτώσεις έγινε προσπάθεια να κυκλοφορήσουν οι ταινίες αυτές με άλλο μοντάζ, αλλά κρίθηκε ότι αυτό δέν θα ήταν σωστό.

-Πιστεύω, ότι είμαι έξω άπό τó κυρίως ρεύμα τού βρετανικού κινηματογράφου, δηλώνει ο ίδιος. Θα πρέπει να ξαναδώ τίς ταινίες πού έχω κάνει. Οστόσο, δέν μπορώ να κάνω ταινίες για νά ευχαριστήσω τούς οργανωτές ενός φεστιβάλ ή τó οποτεδήποτε άλλου. Δέν παραποιώμαι. Νομίζω, ότι τó αποτέλεσμα της άρνησής μου κάποιαν νά συμβιβαστεί, είναι ότι μπορεί νά έμεινε όπως μπορεί καλύτερα.

Τόν ρώτησαν ήμπως τó «Ασημαντότητα» άποτελεί ένα είδος συμβιβασμού, άφού αυτό τó φιλμ γυρίστηκε με λιγότερα λεφτά, σέ σύγκριση με τó μεγάλο προϋπολογισμό τού «Εύρηκα».

-Καθόλου. Στό κάτω της γραφής, μπορεί να κερδίσει κανείς χρήματα γυρίζοντας διαφημίσεις. Η «Ασημαντότητα» είναι κάτι πολύ άκός μας, δικό μου και της Τερέζα Ρόσελ πού υποστήριξε μία Μαυρίλιν Μονρέν. Είναι μία ταινία πού θα θάγαζε τó κοινό άπό τήν παρούσα μας ζωή και θα τó οδηγούσε στήν αναδημιουργία ενός γεγονότος. Κατά ένα μέρος πρόκειται για ιστορία. Δέν έχει σημασία σέ πού μέρος και πότε έγιναν αυτά πού άρνηγεται τó φιλμ. Αυτό όλα είναι φανταστικά, αλλά αυτά πού άρνηγούνται είναι πάντα μέσα μας. Ξαναζούμε όλα άσα έχουμε ζήσει, συνεχίζουν να υπάρχουν άκόμα τότε πού συνάθρουν.

Τά βασικά πρόσωπα στήν «Ασημαντότητα» είναι μία ήθοποιος πού μοιάζει τήν Μαυρίλιν Μονρέν, ένας καθηγητής πού μοιάζει τόν Αϊνστάιν και ένας γερουσιαστής πού θυμίζει τόν Μπακάρνυ. Η ήθοποιός συζητάει με τόν καθηγητή για τί θεωρία της σχετικότητας όπως τήν άντισταθμίζεται εκείνη. Ο γερουσιαστής πγαλνεί στόν καθηγητή για νά τόν έπιστρατεύσει νά μάς άντικειμενικιστική καμπίνα. Παίζουν τó Τόν Κέρτις στό ρόλο τού γερουσιαστή (και σημειώνει επιτυχία) και ο Μόνικελ Έμντ στό ρόλο τού καθηγητή.

Η «Ασημαντότητα» επανέθηκε άπό τήν κριτική, αλλά δίχασε τόν κόσμο. Σίγουρα χρειάζεται χρόνος για νά καταλάβει ή νά νιώσει κανείς τόν Ρέγκι. Οστόσο, άναρωτιέται κανείς: πόσος χρόνος θα χρειαστεί για νά καθιερωθεί ένας σκηνοθέτης σαν τόν Ρέγκι; ίσως μέχρι τώρα νά τó έλειψε τó έντυπωσιακό σενάριο πού θέλει για νά έντυπωσιάσει τó κοινό. ίσως αυτά πού τόν ενδιέφερον και πού τó παρούσασε τίς ταινίες του να είναι πού άφηρημένα και νά μίν πόνουν τó βρετανικό ή τó πλατύτα κοινό. Από τήν άλλη μεριά, σκέφτεται κανείς ότι οι ταινίες του είναι μοναδικές και ότι έχει χρησιμοποιήσει άστέρα σαν τόν Τζην Χάκμαν, τόν Μικ Τζάκνερ, τόν Ντέιβιντ Μπόουι και τώρα τόν Τόνν Κέρτις, πού κανονικά θα έπρεπε νά προσελκύσουν τó κοινό. Είναι ένα πρόβλημα ή περίπτωση τού Ρέγκι. Αλλά είναι και μία άναμφισβήτητη αξία ά σκηνοθέτης αυτός. Καί ός μίν έχνουμε ότι και άλλοι άξιοι Βρετανοί σκηνοθέτες, όπως ο Πάουελ και ά Αντερσον, άργησαν νά άναγνωριστούν.

Τό ξένο ποίημα

Ράινερ Μαρία Ρίλκε

Εσπερα

Η έσπερα αλλάζει άργά τά ρούχα της, πού τά κρατούν τα γερασμένα δέντρα: ένας πενίμως μεγάλος θάλασς, οι τόποι, ο ένας μετά τόν άλλο, σ' άποχωρητούν, ό ένας σ'αύτ'άφνη φεύγοντας, πέφτοντας ό άλλος, και σ' άφήνουν, μ'ή άνήκοντας σέ κανένα έντελως, σκοτεινό όχι όλότελα καθώς τó σπύι πού σπαιώνει, κι όχι και τόσο σίγουρα για τήν αινιότητα, καθώς αυτός πού γίνεται άστρο κάθε νύχτα κι άναβαίνει.

Και θα σου άφήσουν, άνεπιπτα κλειδωνισμένη, τή ζωή σου, γίναντί κι άποδομή κι άφωμόζα, καθώς μέσα σου, πότε κατανοητή, πότε περιμορμένη, πέτρα τή μία θα γίνεται, τήν άλλη άστερισμός.

(Μετ. Αρη Δικταίου)

που είναι μέλος της ευρωπαϊκής ένωσης μουσικών σχολών, από τόν Κάρλο Τρικολίδη, νόμιμο μάστορ της κρατικής όρχήστρας Θεσσαλονίκης, τó 1979. Στήν ίδρυση της σχολής άμέριστη ύπηρε ή συμμετάσχεση πού τότε δημόρχου Μ. Παπαδόπουλου, ό οποίος, μουσικόφιλος και ό ίδιος, ιδιαίτερα υποστήριξε τίς προσπάθειες στόν τομέα.

Ο Κάρλος Τρικολίδης, πού σπουδές και παιδεία σ'ό έξωτερικό, κυρίως, στή Βιέννη, πού είναι ένα εξέχον μουσικό κέντρο τού κόσμου, σχετικά μ'ό τó σύστημα πού εφαρμόζεται στή σχολή μουσικής προπαιδείας, άνέφερε:

«Στη γενική παιδωγωγική ή κίνηση σημαίνει, κάνω και θιάνω, τά βασικά δηλαδή στοιχεία για τήν άντλήση και τόν σχηματισμό της έννοιας, σ'ατά όια έγκειται ή έκτίμηση για μ'ή γνήσια λογική ή δημιουργική σκέψη. Η πλήρης σημασία της κίνησης για τήν πνευματική άνάπτυξη, θα άποδεχθεί όταν ή ρυθμική έλασχει σ'ατά σχολεία. Σήμερα, ή ρυθμική μουσική άγωγή όνη άνεκατάστατα σ'ατά σχολεία, και σ'ατά σεμινάρια τών δασκάλων και νηπιαγωγών. Επίσης, ή ρυθμική καλλιτεχνική και πολυλούς θεραπευτικούς τομείς είδικής παιδωγωγικής, δηλαδή άτομα με μειωμένη όραση ή όκοή, ή παιδιά με δύσκολες στήν προσαρμογή, όπου

παιδών για άντλήση τών ήχων και γνωριμία με τίς ιδιότητές τους, τόν τρόπο παραγωγής τους και της έκφραστικής τους δυνατότητας, τó παίξιμο όργάνου, πού φέρνει τά παιδιά σέ έπαφή και γνωριμία με τά μουσικά όργανα. Σ' αυτόν τόν τομέα περιλαμβάνεται και όμαδικό παίξιμο, πού συντελεί στήν συνειδητοποίηση τών άποτελεσμάτων της συνεργασίας, στήν άπόλυτη συγκέντρωση και άκρίβεια στήν έκτέλεση, ιδιότητες πού θα βοηθήσουν τó παιδί σέ άποιαδήποτε έκδήλωση της ζωής του. Ο τρίτος τομέας άποτελείται από τίς στοιχειώδεις θεωρητικές γνώσεις της μουσικής, πού δίνονται, σ'ατά παιδιά, σαν μέσο για τήν καλύτερη κατανόηση της μουσικής και σαν μέσο έκφρασης της δημιουργικότη-

των της έκπαίδευσης. «Στη γενική παιδωγωγική ή κίνηση σημαίνει, κάνω και θιάνω, τά βασικά δηλαδή στοιχεία για τήν άντλήση και τόν σχηματισμό της έννοιας, σ'ατά όια έγκειται ή έκτίμηση για μ'ή γνήσια λογική ή δημιουργική σκέψη. Η πλήρης σημασία της κίνησης για τήν πνευματική άνάπτυξη, θα άποδεχθεί όταν ή ρυθμική έλασχει σ'ατά σχολεία. Σήμερα, ή ρυθμική μουσική άγωγή όνη άνεκατάστατα σ'ατά σχολεία, και σ'ατά σεμινάρια τών δασκάλων και νηπιαγωγών. Επίσης, ή ρυθμική καλλιτεχνική και πολυλούς θεραπευτικούς τομείς είδικής παιδωγωγικής, δηλαδή άτομα με μειωμένη όραση ή όκοή, ή παιδιά με δύσκολες στήν προσαρμογή, όπου

μεταφρασμένο, με πολλές διορθώσεις. Αποτελεί μία άπολαυστική και πικρή σάτιρα της χλιμάρου τού αιώνα μας, γραμμένη με τó ταλέντο και τή γνώση πού Γκαού. Τό θίβλο δίνει τήν ιστορία ενός νέου πού ό πατέρας του γίνεται έαφνικά πομπόλουτος, θρίσκοντας σ'ατά Τέλες πετρέλαιο. Ο νέος μορφώνεται και ή μέσα στή όλην τού κόσμου τού αιώνα μας. Τά θίβλο μεταφέρεται ά Ανδρέας Βαλκωτής. (Εκδόσεις Χατζηνικολή).

Ράινερ Μαρία Ρίλκε:

«Γράμματα σέ μια νέα γυναίκα»

Η μεταφράστρια τού θίβλου Μαρία Μπουκουρά, γράφει πώς μεταφράζοντας κανείς τó θίβλο αυτό τού Ρίλκε, αίσθεται άνίσχυρος μπροστά σ'ατά ποιητή και παινεύμενος μέσα σ'ατά λέξεις του. Ο Ρίλκε, όπό τούς πού δύσκολους και ίδιόρρυθμους γεωμετρώφωτους ποιητές, έγραψε αυτά τά γράμματα σ'ατά τέλος τού πρώτου παγκόσμιου πολέμου. Φοδόν τήν «έρηστρία της ψυχής», ένα τοπίο πού νομίζει άρρε-άρες πώς διασχίζει. Σκοτεινός παρήφτης τού δεύτερου παγκόσμιου πολέμου, μιλεί μόνος τού για τήν τέχνη, τόν έρωτα και τή γυναίκα. Ο ίδιος δέν έβρει πού άρχίζει και πού τελειώνει ή ποίηση σέ ένα ποίημα. Τρομαγμένος γράφει γράμματα, χωρίς ύδασιαστικά νά πρόκειται για γράμματα. Πρόκειται για ποητικό λόγια πού έκφέρεται με τήν μορφή γράμματος, ένος γράμματος χωρίς παραλληλία. Τά γράμματα υποτίθεται ότι άπευδύνονται σέ μια νέα γυναίκα, πρόσωπο ύπικρτό, αλλά γράφονται με τó πρόσχημα αυτής της γυναίκας. Παραλήπτης είναι ό ίδιος ό ποιητής. (Εκδόσεις «Διάττων»).

A. Γ.

Αριστουργήματα της λογοτεχνίας «Η μελαγχολία τού Παρισιού» πεζά ποιήματα τού Μπωντλαίρ

Γραμμένα στην ώριμότητα εκδόθηκαν μεταθανάτια

λά άλλοτα χρησιμοποιούσε τόν τίτλο «Τό σπλήν τού Παρισιού». Μά άς δούμε τί λέει σ'ατά γράμματα τού πρós τόν Αρσέν Ούσσας.

«Αγαπητέ μου φίλε, σ'ας άποστέλω ένα μικρό έργο, για τó όποιο δέν θα μπορούσες νά πούμε, διακαλυμμένα, ότι δέν έχει άρχη και τέλος, άφού άντίθετα κάθε τμήμα τού είναι άρχη και τέλος τού, έναλλακτικά και άμοιβαία. Πάρτε ύπόψη σας, παρακαλώ, πού άξιοθαύμαστη εύχέρεια προσφέρει αυτός ό συνδυασμός σέ όλους, σέ μένα και σ'ατά τών τώρα κυκλοφορούν και σ'ατά έλληνικά σέ μετάφραση τού Ίστέρνιου Βαρβαρούση; Εκτός από κάποιες έξαιρέσεις, τά κομμάτια αυτά άνήκουν σ' ένα είδος διδακτικών και συμβολικών μύθων, παρά σ' αυτό πού συνήθως όνομάζουμε ποίηση. Αν, όμως, μπορεί νά έπιωθεί π'ατά τ'αποιασμένα κομμάτια συγγενεύουν με τήν άφήγηση παρά με τόν κοινό λυρικό, δέν θα ήταν λάθος νά προσέδουμε πώς τó άνέκδοτο, ή μικρή ιστορία πού μπορεί και νά στηριχτεί σέ πραγματικά έπεισόδια της καθημερινής ζωής, είναι, σ'ατά μάτια και, σ'ατά πνεύμα τού ποιητή, όμορμη για μελωδική όνειροπόληση.

Η άποψη τού ποιητή

Ο Μπωντλαίρ έγραψε ένα γράμμα - πρόλογο για τή συγκέντρωση αυτών των κειμένων. Ο ίδιος είχε σ'ατά του, για τή συλλογή πού σκεχιάζε, πέντε ή έξι τίτλους με έπικρατέστερον τó «Μικρά πεζά ποιήματα», άλ-

άπό πίσω, είναι πόντα σχεδόν παρούσα πόλη, πάλι όμως με έναν τρόπο έσωτερικό.

Μέσα στην μεγαλόπολη ό ποιητής είχε ένα αίσθημα έξορίας, μέσα

της λέξης «σπλήν» πού περιλαμβάνεται σ'ατά τίτλο. Γράφει:

«Σπλήν» ατά άγγλικά σημαίνει σπλήν. Η μελαγχολία ή μαυρή χολή θεωρούνταν μία έκκριση της σπλήνης, σύμφωνα με τή μεσαιωνική θεωρία των χυμών τού οργανισμού.

Ο Μπωντλαίρ

σ'ατά πλ'θος ένωσης μοναξιά. Αντίθετα σ'ατά πλ'λη μπορεί νά θρει άλλη-λήγη έννοια σ'ατάμπαν, ένα σκάλω, μία χήρα... Σ' ένα τέλειωμο ποίημά τού, πού τó θεωρούσαν σ'ατά Παρίσι, ό Μπωντλαίρ έγραφε: «Μου έδωσες τή άδωπη σου κι έκανα μ' αυτή χρυσάφι».

Η σημασία τού σπλήν

Ο Ζωρζ Μονοβιέλ, στήν μελέτη του για «Τά άνητα τού κακού» έξηγει τήν έννοια

κε σέ μία σαρκαστική όπομόνωση από τά γεγονότα της κοινωνικής και πολιτικής ζωής. Θαύμαζε με πάθος τόν Πόε και τόν Βάγκνερ και λίγο πριν πεθάνει ήξερε πώς τόν θαύμαζε μία νέα γενιά ποιητών σαν τόν Βερλάν και τόν Μαλλοράι. Τά έργα του, πλούσιο σ' άπόψεις ρομαντισμού, έχει επηρεάσει μεγάλο μέρος της νεότερης ποίησης και όλην τόν παρανοσιασμό και τόν συμβολισμό. Και, φυσικά, έχει επηρεάσει και τήν έλληνική ποίηση.

Πρίν κλείσουμε αυτό τó σημείωμα, άς δώσουμε ένα μικρό δείγμα από τήν «μελαγχολία τού Παρισιού, ένα σύντομο κείμενο πού έχει τόν τίτλο «Η άπελπισία της γριάς».

Αιστάνθηκε πού χαρούμενη ή ρυτιδωμένη γριούλα θέλοντας αυτό τó άραιο παιδί πού όλοι τού έκαναν μεγάλες χαρές, σ'ατά όποιο ό καθένας ήθελε ν' άρέσει αυτό τó όμορφο πλάσμα τόσο εύαίσθητο όπως αυτή, ή γριούλα, και έπίσης σαν αυτή, χωρίς δόντια και χωρίς μαλλιά. Καί τó πλ'ρσιος, θέλοντας νά τού κάνει παιχνίδια και χαράζιμενες γκριμάτσες.

Αλλά τó παιδί τρομαγμένο διαμαρτυράταν έντονα για τά χόδια της ζαρωμένης κυρούλας, και άναστώνανε τó σπύι με τίς σπιδρές του. Τότε ή καλή γριά άποπράβηχτηκε στήν παντονή μοναξιά της, και έκλαιγε σέ μία γωνία μονολογώντας: «Αχ, έμειν, δύστυχα γερασμένα θηλικά, δέν άρέσκουμε π'ατά κανένα, ούτε και σ'ατά άδωα πλάσματα, και τρομάζουμε τά μικρά παιδιά πού θέλουμε ν' αγαπήσουμε».

Νίκου Βεργίδη:

«Νέφος και Χριστός»

Ο Νίκος Βεργίδης, όπως μάς πληροφορούν οι εκδόσεις τού θίβλου, ταξίδευε τόν κυκλώνα τών έρμηνειών, άπόψεων, άντίληψεων, σχολίων πού κατά καιρούς άναδύονταν σ'ατά έπιφάνεια τού χριστολογικού προβλήματος. Με τήν έγγρασία τού έγκυριού έίελα τά στοιχεία πού προέκυψαν από τήν έρευνα και δέν έπιδόχονταν άμφισβήτηση ως πρός τήν εύνομησίτ'α τους. Μελετάει τή άρχαία πηγές και τίς έξετάζει υπό νέο πρίσμα. Με τήν έπιχειρηματολογία του ό συγγραφέας προσπαθεί νά διαλύσει τίς άντιφάσεις και τίς πλαστογραφίες και νά προβάλλει τήν ιστορική άλήθεια. Τό θίβλο συνοδεύεται από πύσισια βιβλιογραφία. (Εκδόσεις «Άρπαντί»).

Γνωστός Φλωμπέρ:

«Γνωστές ιστορίες»

Τρωστές πού πολύ για τήν «Μαντιό Μπαρβάν» και τήν «Ασθητική άγωγή», ό Φλωμπέρ έχει δώσει και τίς τρεις αυτές μικρές ιστορίες με τίτλους: «Μιά άπλοή καρδιά», «Τό συναξάρι τού Αγίου Ιουλιανού τού φιλάδενου» και «Προδοσία», πού άποτελούν τά τελευταία έργα του. Τυπωθήσαν οι ιστορίες αυτές λίγο πριν τόν θάνατό του και κλείνουν μέσα τους άσρα μ'α και σ'αφή δουλειά. Οι «Γνωστές ιστορίες» κυλούν άδίαστα, χωρίς τó άναγνώστη νά νιώθει κανένα παραφροσύνισμα. Και ή καθημέ καλύπτει και όπό μία πτυχή της έμπνευσης τού Φλωμπέρ: τήν ρεαλιστική άπεικόνιση της εποχής του, τó έπος, τήν ιστορική άναστροφή. Η μεταφράστρια είναι τó Γιώργιου Ξενού. (Εκδόσεις «Παλάρ»).